

K. Schönheyder: ØKONOMIENS TEORI OG POLITIKK. Oslo 1934. 236 S.

Denne Bog er udarbejdet med det Formaal at danne Grundlag for Undervisningen i Økonomiens Teori og Politik ved Oslo Handelsgymnasium. Den er dog ikke derfor særlig bedriftsøkonomisk præget eller anlagt efter i særlig Grad at være kundskabsmeddelende. Fremstillingen af Økonomiens Politik indskrænker sig til en halv Snes Sider om Socialpolitik, et lignende Afsnit om Handelspolitik og nogle spredte Bemærkninger om andre Spørgsmaal. Den overvejende Del af Bogen er altsaa Teori.

Bogen er skrevet i en klar og letløbende Stil, og Detailfremstillingen er som Helhed god — selv om man naturligvis paa visse Punkter kan have sine Indvendinger. Alligevel synes man, at man faar lovlige lidt at vide om mange af Økonomiens Hovedproblemer. Kritikken maa her rejses mod Bogens Proportionering og Fremstillingsmaade.

Undertegnede Anmelder har aldrig kunnet begribe, hvorfor en elementær Fremstilling af Økonomien efter hævdvunden Skik skal indledes med en lærd Definition af den økonomiske Videnskab, som den Læser, man særlig henvender sig til, Begynderen, endnu ikke kender, dernæst en Diskussion om, hvorvidt denne ukendte Videnskab skal studeres historisk-induktivt eller teoretisk-deduktivt, og endelig — inden de gældende Teorier præsenteres for Læseren — en Gennemgang af den økonomiske Videnskabs Museumsafdeling, de aflagte Doktriner. Selvfølgelig har et Studium af disse Ting sin Værdi, men næppe i synderlig Grad i en elementær Fremstilling og i hvert Fald ikke som Indledning. Indvendingen rammer i særlig Grad den foreliggende Bog, fordi man synes, den temmelig fyldige Fremstilling af den teoretiske Økonomis Historie stjæler alt for meget Plads fra Behandlingen af andre og vigtigere Problemer. Tilmed nærmer Forf. sig ofte — navnlig i Fordelingslæren — Problemerne ad teorihistorisk Vej. Metoden er i sig selv pladskrævende, og desuden kommer herved nogle af de gamle Doktriner til at optræde flere Steder i Bogen.

Medens det doktrinhistoriske Afsnit og Afsnittet om Fordelingslæren saaledes er temmelig fyldige, har navnlig andet Hovedafsnit, der omfatter Prislæren, Pengevæsenet, Konjunkturerne og den internationale Handel, faaet tildelt alt for lidt Plads. Omtalen af den internationale Handels Teori er noget kortfattet, Prislæren er meget summarisk, og mest utilfredsstillende er Penge læren. Om Pengepolitik findes næsten intet, og om Priseniveauet og Pengeværdien kun nogle ganske faa Sider om den Fisherske Kvantitetsteori, behørigt kritiseret. Spørgsmaalet om, hvad der foraarsager de konjunkturmæssige Ændringer i Priseniveauet, tages der alt for valent og ufuldstændigt Standpunkt til.

Dr. Schönheyder skriver, at Økonomiens Politik søger at bringe paa det rene, hvorvidt og ved hvilke Midler det er muligt at gennemføre Forbedringer i de økonomiske Samfundsforhold, og udtaler, at det maa være Statens og den økonomiske Politiks Opgave at skabe Forudsætninger for den størst mulige almindelige Velfærd, som kan opnaas uden Tilsidesættelse af nogen reel Særinteresse. Desværre tager Forf. ikke Stilling til, hvorvidt det er muligt videnskabeligt at fastslaa, hvad der maa anses for at være Forbedringer af Samfundsforholdene, noget der er saa meget desto mere paakrævet, som han flere Steder i Bogen ret udpræget tager Parti i praktisk-politiske Spørgsmaal — og, som det synes, efter en bestemt Linje. Hvad

K. Schönheyder: ØKONOMIENS TEORI OG POLITIKK. Oslo 1934. 236 S.

Denne Bog er udarbejdet med det Formaal at danne Grundlag for Undervisningen i Økonomiens Teori og Politik ved Oslo Handelsgymnasium. Den er dog ikke derfor særlig bedriftsøkonomisk præget eller anlagt efter i særlig Grad at være kundskabsmeddelende. Fremstillingen af Økonomiens Politik indskrænker sig til en halv Snes Sider om Socialpolitik, et lignende Afsnit om Handelspolitik og nogle spredte Bemærkninger om andre Spørgsmaal. Den overvejende Del af Bogen er altsaa Teori.

Bogen er skrevet i en klar og letløbende Stil, og Detailfremstillingen er som Helhed god — selv om man naturligvis paa visse Punkter kan have sine Indvendinger. Alligevel synes man, at man faar lovlige lidt at vide om mange af Økonomiens Hovedproblemer. Kritikken maa her rejses mod Bogens Proportionering og Fremstillingsmaade.

Undertegnede Anmelder har aldrig kunnet begribe, hvorfor en elementær Fremstilling af Økonomien efter hævdvunden Skik skal indledes med en lærd Definition af den økonomiske Videnskab, som den Læser, man særlig henvender sig til, Begynderen, endnu ikke kender, dernæst en Diskussion om, hvorvidt denne ukendte Videnskab skal studeres historisk-induktivt eller teoretisk-deduktivt, og endelig — inden de gældende Teorier præsenteres for Læseren — en Gennemgang af den økonomiske Videnskabs Museumsafdeling, de aflagte Doktriner. Selvfølgelig har et Studium af disse Ting sin Værdi, men næppe i synderlig Grad i en elementær Fremstilling og i hvert Fald ikke som Indledning. Indvendingen rammer i særlig Grad den foreliggende Bog, fordi man synes, den temmelig fyldige Fremstilling af den teoretiske Økonomis Historie stjæler alt for meget Plads fra Behandlingen af andre og vigtigere Problemer. Tilmed nærmer Forf. sig ofte — navnlig i Fordelingslæren — Problemerne ad teorihistorisk Vej. Metoden er i sig selv pladskrævende, og desuden kommer herved nogle af de gamle Doktriner til at optræde flere Steder i Bogen.

Medens det doktrinhistoriske Afsnit og Afsnittet om Fordelingslæren saaledes er temmelig fyldige, har navnlig andet Hovedafsnit, der omfatter Prislæren, Pengevæsenet, Konjunkturerne og den internationale Handel, faaet tildelt alt for lidt Plads. Omtalen af den internationale Handels Teori er noget kortfattet, Prislæren er meget summarisk, og mest utilfredsstillende er Penge læren. Om Pengepolitik findes næsten intet, og om Priseniveauet og Pengeværdien kun nogle ganske faa Sider om den Fisherske Kvantitetsteori, behørigt kritiseret. Spørgsmaalet om, hvad der foraarsager de konjunkturmæssige Ændringer i Priseniveauet, tages der alt for valent og ufuldstændigt Standpunkt til.

Dr. Schönheyder skriver, at Økonomiens Politik søger at bringe paa det rene, hvorvidt og ved hvilke Midler det er muligt at gennemføre Forbedringer i de økonomiske Samfundsforhold, og udtaler, at det maa være Statens og den økonomiske Politiks Opgave at skabe Forudsætninger for den størst mulige almindelige Velfærd, som kan opnaas uden Tilsidesættelse af nogen reel Særinteresse. Desværre tager Forf. ikke Stilling til, hvorvidt det er muligt videnskabeligt at fastslaa, hvad der maa anses for at være Forbedringer af Samfundsforholdene, noget der er saa meget desto mere paakrævet, som han flere Steder i Bogen ret udpræget tager Parti i praktisk-politiske Spørgsmaal — og, som det synes, efter en bestemt Linje. Hvad

er forøvrigt »almindelig Velfærd« og »reelle Særinteresser« for noget, og paa hvilke Præmisses grunder Forf. sin Maksime om Formaalet for Statens økonomiske Politik? —

Til Slut en Detalje. Følgende Bemærkninger, der paa en uheldig Maade henleder Tanken paa, at et Arguments Anvendelighed i den politiske Debat skulde have Indflydelse paa dets rent videnskabelige Værdi, bør rettes i en eventuel senere Udgave. Forf. kritiserer i Afsnittet om Kapitalrente (S. 192) Tidsteorien (den perspektiviske Forkortelse) derhen, »at den for en vesentlig del bygger en af de mest omstridte inntektsformer . . . på et ikke-økonomisk prinsipp«, der ikke stiller Nutid og Fremtid lige, og fortsætter Side 193: »At menneskene ofte utviser en sådan mangel på økonomisk sans, synes imidlertid ikke å kunne være en særlig skikket innvending overfor kravet om å gjøre samfundet til eier og forvalter av denne viktige produktions- og kulturfaktor, kapitalen«.

H. Winding Pedersen.

Hans Bjarne: OM FINANSFORVALTNINGEN I STATEN. (G. E. C. Gads Forlag, København 1934, 311 Sider). Pris 8 Kr.

Bogens Undertitel »Bidrag til Kendskabet til Finansforvaltningens, Finanslovgivningens og Finanskontrollens Historie, Opgaver og Organisation« giver et godt Overblik over dens Indhold. Et meget stort Omraade findes her beskrevet paa eet Sted, og denne værdifulde Bog afhjælper utvivlsomt et længe følt Savn. Baade Embedsmænd, Rigsdagsmænd og andre, der befatter sig med Statens Finansadministration, vil have meget Udbytte af den, og ikke mindst det omhyggeligt udarbejdede Register bag i Bogen vil yderligere sikre dens Anvendelse som en uundværlig Haandbog for mange.

De første 2 Kapitler omhandler Statsforvaltningens Opgaver og Kompetance og de forskellige Organers Omraade, Forretningsgang og indbyrdes Forhold. I det tredje Kapitel »Om Raadigheden over Statens Midler« beskrives, hvorledes der maa planlægges og disponeres over Bevillingerne, og hvorledes Centraladministrationen skal forholde sig, naar der ikke foreligger Hjemmel i Finanslov, Tillægsbevillingslov eller midlertidig Bevillingslov. Desuden indeholder dette Kapitel et specielt Afsnit om »særlig Lovhjemmel til visse Dispositioner«, omhandlende bl. a. Optagelsen af Statslaan, Domænesalg, Ekspropriation, Møntfremstillingen og Statens Ydelse til Kongen. Det fjerde Kapitel indeholder derefter en Beskrivelse af Kassevæsenet og Regnskabsaflæggelsen. De mest interessante Afsnit omhandler de ved Omordningen i 1924 indførte Forandringer, hvorefter Detailbogholderiet skal foregaa hos de paagældende Ministerier og Institutioner, hvor de økonomiske Dispositioner foretages, medens disse Posteringer tidligere i meget stor Udstrækning foregik i Statsbogholderiet, som nu i sin ny Skikkelse er blevet underlagt det nyoprettede Finanshovedbogholderi, hvor det bl. a. har faaet til Opgave at virke som Centralbogholderi for Detailbogholderierne i Ministerierne m. fl.

Mest Udbytte vil de fleste Læsere dog sikkert faa af Bogens sidste tre Kapitler om Statsregnskabet, Statens Budget og Kontrollen med Statens Midler og Ejendele. Her findes en indgaaende Beskrivelse af, hvordan Bevillingslovene udarbejdes og behandles, efter hvilke Kriterier Statsregnskabet aflægges, og hvilke Opgaver der er paalagt Statens Revisionsorganer. Fremstillingen giver dog af og til Indtryk af, at Forfatteren har noget mere paa Hjerte, og at han af Hensyn til sin tjenstlige Stilling ikke mener at kunne supplere Beskrivelsen med en paa enkelte Punkter tiltrængt Kritik. Forf. skriver f. Eks.